

Motion till riksdagen

1986/87: Jo802

Alf Svensson (c)

Miljöpolitiken

Förvalta i stället för att förbruka

Den mänskliga aktiviteten påverkar miljön. Ökad kunskap och utvecklad teknik, inte minst inom det kemiska området, har medfört en miljöpåverkan som utgör ett hot för djurs och växters existens.

Den kristna synen på människan som förvaltare och vårdare skapar medvetande om den hänsyn och det ansvar som är en förutsättning för en framsynt miljöpolitik. Målet måste vara en teknikutveckling som långsiktigt inte skadar naturen. En sådan målsättning innebär krav på en omfattande utveckling och förändring av tekniken inom flera områden.

Tillgång till frisk luft, rent vatten, hälsosamma livsmedel och oförstörd natur utgör en självklar del av de mänskliga rättigheterna. Jordens begränsade naturtillgångar måste förvaltas så att ekologisk jämvikt upprätthålls. En giftfri, biologiskt riktig och kvalitativt fullvärdig livsmedelsproduktion bör eftersträvas.

Om miljöförstörelsen skall kunna hejdas krävs en vilja hos individen att förvalta i stället för att förbruka jordens tillgångar. Dagens centraliserade beslutsfattande som försvårat för individen att ta ansvar för samhällsutvecklingen, måste brytas och ersättas med reella möjligheter för medborgarna att själva delta i beslutsprocessen. Skolans undervisning måste också klargöra människans ansvar för miljön och ge de kunskaper som behövs för att hon skall kunna ta detta ansvar. Samtidigt krävs en konkret miljölagstiftning som avskräcker från miljöbrott och gör dem företagsekonomiskt olönsamma.

Kamp mot försurningen

Försurningens påvisbara följder är, när det gäller våra ytvatten, att närmare 20000 sjöar och 9000 mil rinnande vatten är så försurade att de behöver kalkas för att hållas vid liv. Vetskapen om detta har medfört att vi genom olika åtgärder reducerat de inhemska utsläppen när det gäller svaveldioxid med i det närmaste 70%. Trots detta har vi inte nått ned till en nivå på utsläppen som naturen långsiktigt kan ta mot utan att skadas. För att nå detta bör svavelutsläppen reduceras med ungefär 90%.

Merparten av svavelnedfallen som förorsakar vår försurning, kommer från utlandet. De härstammar från förbränning av fossila bränslen som olja och kol. Med det åtgärdsprogram som finns kommer i början av 1990-talet både Storbritannien och Polen att var för sig svara för en större del av

svavelnedfallet i Sverige än vad de inhemska utsläppen gör. Det är därför angeläget för Sverige att främst Storbritannien och Polen reducerar sina utsläpp. Det är därför också angeläget att Sverige intensifierar sina ansträngningar att få dessa länder att ansluta sig till 30-procentsklubben, dvs. att minska svavelutsläppen med minst 30% mellan år 1980 och år 1993. Omtanken om vår miljö kräver att speciellt dessa två länder mycket radikalt reducerar sina utsläpp. När det gäller Polen borde ett tekniskt-ekonomiskt samarbete kunna påskynda denna utveckling. Sverige borde här kunna erbjuda lån med fördelaktiga amorterings- och räntevillkor för satsningar som reducerar svaveldioxidutsläppen.

Människor drabbas också av miljöföroreningarna. Undersökningar har visat att en lång rad sjukdomar, exempelvis kroniska luftvägssjukdomar och lungcancer, har ökat under senare år som en direkt följd av miljöföroreningarna. Därmed tas en ökande andel av sjukvårdsresurserna i anspråk på grund av en slapp miljöpolitik.

Skogsdöden ute i Europa anses bero på både försurning och luftföroreningar. Förutom svaveldioxid är det fråga om kväveoxider i höga koncentrationer. Kväveoxiderna bidrar inte bara till syrabildningen utan är också utgångspunkt för ozon som bildas genom reaktion med luftens syre i närvaro av ljusenergi och kolväten. Även i vårt land uppträder skogsskador. Detta får inte passivt registreras. Även om de svenska skogsskadorna är av begränsad omfattning i förhållande till Centraleuropa måste kraftfulla åtgärder vidtas.

Merparten av kväveoxiderna i Sverige kommer från bilarna. De svarar för 70% av utsläppen. Beslutat handlingsprogram förutsätter en reduktion av kvävedioxidutsläppen med 30% fram till år 1995, räknat från utsläppsnivån år 1980. Kds anser att denna målsättning är för låg. Det borde vara möjligt att minska de inhemska utsläppen av kväveoxider med hälften. Det räcker då inte med de åtgärder som kommer att vidtas i bilparken som en följd av den nya bilavgaslagen. Det är angeläget att stimulera att en större andel av de tyngre godstransporterna förs över från dieseldrivna fordon till spårbundna trafik.

Avgaslagen kommer, beroende på bilparkens livslängd, att få full effekt först i början av 2000-talet, eftersom katalytisk avgasrening sannolikt endast i begränsad omfattning kommer att installeras på äldre bilar. Det medför extra kostnader att utrusta äldre bilar med avgasrening.

En schweizisk undersökning visar att kväveoxidutsläppen minskar kraftigt vid sänkt hastighet. En sänkt hastighet på våra vägar skulle då minska föroreningarna. Det finns uppskattningar om att en sänkning av hastigheten från 110 km/tim till 100 km/tim på våra motorvägar samt en sänkning av hastigheten med 10 km/tim där hastighetsgränsen nu är 90 km, skulle minska kväveoxidutsläppen med 15 000 ton per år. Beräkningarna är omdiskuterade och det vore därför värdefullt om svenska undersökningar kunde ske med de i Sverige vanligast förekommande bilarna. Hastigheten på vägarna bör begränsas till högst 100 km/tim.

För att återställa balansen i de försurade vattendragen måste kalkning till. Regeringens kalkningsprogram från 1981 förutsatte att 700 000 ton kalk årligen skulle spridas i våra sjöar och våtmarker. I praktiken har spridning-

en omfattat endast 100000 ton kalk per år. Av de 20000 försurade sjöarna har ungefär 15% kalkats. För att nå upp till programmets målsättning bör bidragsprocenten höjas så att egeninsatsen begränsas till 5%. Vidare bör länsstyrelsen avsätta personalresurser för information och rådgivning till berörda markägare och intressenter, så att kalkningarna snabbt kommer att omfatta flera sjöar. Anslaget för åtgärder mot försurningen bör höjas med 87 miljoner till 250 miljoner.

I övrigt bör följande åtgärder komma till stånd enligt kds:

1. De nuvarande gränsvärdena för svavelinnehållet i tjock eldningsolja är 1% och i tunn eldningsolja och dieselbrännolja 0,3%. De bör reduceras till 0,3 resp. 0,15%.

2. Länsstyrelserna får i uppdrag att utarbeta handlingsprogram mot försurningen, bl. a. med kravet om 90% nedskärning av de totala svavelutsläppen i länet som målsättning.

3. Försurande kvävegödselmedel inom jord- och skogsbruket ersätts successivt med icke-försurande gödselmedel.

4. Speciell uppmärksamhet måste ägnas åt försurande effekter av kalhuggning och övriga avverkningsmetoder samt möjligheterna att motverka försurningen genom ett ökat inslag av lövskog.

5. Utveckling av teknik för att ytterligare minska utsläppen av försurande kväveoxider prioriteras.

6. Landets kommunala reningsverk bör övergå till kalkfällning i det s. k. tredje steget.

7. Fortsatt arbete med internationella överenskommelser för att begränsa försurningen. Redan nu bör 200 milj. kr. dessutom anvisas för krediter till länder vars utsläpp försurar svensk natur, men själva inte anser sig ha resurser att vidta åtgärder. Svensk reningsteknik exporterad med miljösubventioner till Polen vore t. ex. en mycket effektiv satsning i kampen mot försurningen, som både skulle generera bättre miljö och nya arbetstillfällen i såväl Sverige som Polen.

8. Diplomatiska påtryckningar på Storbritanniens regering måste intensifieras för att de försurande utsläppen skall minska. Om sådana åtgärder inte ger resultat måste man uppta förhandlingar om att införa miljötullar på sådana varor som konkurrerar ut svenska varor som belastas med kostnader för rökgasrening.

9. Alla möjligheter att spara energi tillvaratas. Det är självklart det renaste och billigaste sättet att motverka försurningen.

Giftfria livsmedel – levande jordbruksmiljö

Målsättningarna för kds livsmedelspolitik är bl. a.:

- biologiskt fullvärdiga giftfria livsmedel
- miljövänlig, energi- och råvarusnål produktion
- djurvänlig animalieproduktion i mindre enheter

Via en avvecklingsplan för kemiska bekämpningsmedel och "konstgödning" skall våra svenska livsmedel mera motsvara en växande efterfrågan på biologiskt fullvärdiga, giftfria livsmedel. Bl. a. sker detta med hjälp av stegvis höjda avgifter på bekämpningsmedel och "konstgödsel". Dessa

resurser slussas över till uppbyggnaden av ett biologiskt jord- och skogsbruk. Detta utvecklas närmare i en separat motion.

Mot. 1986/87
Jo802

Bekämpningsmedlen bort

I dag används större kvantiteter kemiska bekämpningsmedel i privata trädgårdar, parker och liknande än inom hela trädgårdsnäringen och skogsbruket. Det kan förefalla något märkligt när det råder en till synes samfällid uppfattning att giftspridning i naturen skall begränsas så mycket som möjligt. Användningen kan inte motiveras med företagsekonomiska lönsamhetsaspekter. Mot ovanstående bakgrund och med tanke på de hälsorisker som är förknippade med spridning av bekämpningsmedel inom tätbebyggda områden, inte minst med tanke på att små barn ofta vistas på en del av dessa ytor, kräver kds ett förbud för kemiska bekämpningsmedel i privata trädgårdar, parker och liknande. Förbudet skall även omfatta kommunal mark som nyttjas av allmänheten. Kds säger också nej till spridning av bekämpningsmedel över skog och mark från luften. Detta på grund av att bekämpningsmedel som sprids från flygplan till följd av vindavdrift kan hamna långt utanför målområdet.

Säker avfallshantering

Redan på ett tidigt stadium motsatte sig kds tillkomsten av SAKAB:s destruktionsanläggning i Norrortorp, Kumla, dels beroende på den olämpliga placeringen i en tätbefolkad jordbruksbygd, dels beroende på bristfällig förbränningsprocess. Kds motsätter sig bestämt att miljöfarliga ämnen, som vid förbränning kan ge upphov till dioxiner och dibensofuraner eller likartade ämnen, skall destrueras genom förbränning. Kds förordar i stället att SAKAB skall satsa på alternativa lösningar, förslagsvis kemisk nedbrytning. Teknik för kemisk nedbrytning av miljöfarligt avfall finns redan kommersiellt tillgänglig i USA. Kemisk nedbrytning är billigare än förbränning och dessutom säkrare eftersom den ej kan ge upphov till dioxiner och liknande ämnen. Dioxinförekomst har under året som gått konstaterats i bl. a. krabbor på västkusten. Här anses förekomsten bero på massaindustrin. Dioxinutsläppen har annars främst kopplats till bilismen, förbränningsanläggningar samt järn- och stålverk. Dioxin, som är ett av de farligaste gifter som någonsin framställts, blev känt i samband med Seveso-katastrofen i Italien.

När det gäller kvalificerade analyser av detta miljögift föreligger brist på resurser. Det är angeläget att analysresurser tillskapas på flera platser än i Umeå. Detta inte minst med tanke på att det är angeläget att snart fastställa juridiskt bindande gränsvärden för utsläpp av dioxiner. Dessa gränsvärden måste sättas på en sådan nivå att människor och djur inte riskerar att komma till skada.

På senare år har ett stort antal kommuner börjat bränna sina sopor. Man försöker därmed både att klara de växande avfallsbergen och ta vara på sopornas energiinnehåll för att producera fjärrvärme. Ur miljösynpunkt är förbränning av osorterade hushållssopor med befintlig teknik en otillfredsställande metod.

Vid sopförbränningen frigörs stora mängder tungmetaller, som via rökgaser når växtlighet, djur och människor. Mängden tungmetaller som på detta sätt släpps ut kan vara upp till ett hundra gånger större än vid förbränning av den sämsta sorteringen kol, räknat per viktenhet och räknat per energienhet upp till ett tusen gånger större. Det finns i dag ingen känd metod att avskilja förgasat kvicksilver ur rökgaserna. Cirka hälften av allt kvicksilver som i dag släpps ut i Sverige kommer från sopförbränning. Detta bör reduceras avsevärt när beslutad batteriinsamling kommit i gång.

Det är mycket viktigt att kommunernas energiplaner utformas så att energisparande åtgärder prioriteras och att sopförbränning för fjärrvärmeproduktion minimeras i befintliga anläggningar med otillfredsställande rökgasrening. Sophanteringens måste inriktas på källsortering, återvinning och kompostering av det organiska avfallet. När det gäller att ta till vara energiinnehållet i resterande bränslefraktion, pågår flera försök med ny teknik. Professor Rappes forskning i Umeå och SKF-Steels projekt Plasmawaste är exempel på sådan lovande utveckling.

Ett allvarligt miljöproblem är illegal förbränning av starkt förorenad spillolja. Även kommunala energiföretag har av allt att döma lurats av mindre nogräknade oljehandlare att bränna större mängder spillolja i centralt placerade fjärrvärmeanläggningar. Sannolikt finns det också företag som förbränner avfallolja i mindre anläggningar utan rökgasrening. Naturvårdsverket uppger att ca 120 000 ton spillolja produceras i Sverige per år. Ca 20 000 ton utgörs av smörjoljor, som förutom giftiga tungmetaller som bly, barium, koppar och zink innehåller en hel del cancerogena ämnen, t. ex. polycykliska aromater. Den mest miljöfarliga delen är ca 30 000 ton skär-, vals- och transmissionsoljor, som förutom tungmetaller och cancerogena ämnen också innehåller stora mängder organiskt bundet klor. Det är angeläget att lagstiftningen beträffande förbränning av spilloljor blir tydligare och att åtgärder sätts in för att spilloljor upparbetas och återanvänds. Tillsynsmyndigheterna bör snarast skaffa sig överblick över problemets karaktär och omfattning.

Freon

Ozonskiktet över Antarktis har minskat. Jämfört med slutet av 1950-talet lär det röra sig om en 50-procentig minskning. Tecken tyder på att det också skett en förtunning av ozonskiktet över norra halvklotet som således också berör området över norra Skandinavien.

Ozonskiktet är ett skydd för livet på jorden. Det skyddar oss för solens ultraviolettera strålning. Denna strålning framkallar hudcancer. Ett minskat ozonskikt påverkar också klimatet och vissa växters produktionsförmåga.

Utsläppen av freoner anses vara en av huvudorsakerna till att ozonskiktet minskar. Det är därför angeläget att allt görs för att minska användningen av freoner. Detta utvecklas närmare i en separat kds-motion.

Mot. 1986/87
Jo802

Bensinångor

10 000 ton kolväten beräknas släppas ut vid tankning av bilar. Numera finns ett system som suger tillbaka bensinångorna till bensinstationens tankar. Det innebär att pumpmunstycket förses med ett gummifodral som vid tankningen sluter tätt om bilens bensinrör. Bensinångorna sugs tillbaka ner i stationens bensintank i stället för att komma ut i luften. Över 95% av ångorna går då tillbaka till systemet. Bensinångor i fria luften innehåller hälsovådliga ämnen som bensen, toluen och xylen. Dessa ämnen är cancerframkallande. Det är därför angeläget för dem som arbetar vid bensinstationer och de som är närboende att tekniken för återföring av bensinångorna till tankarna införs på landets bensinstationer.

Från bensinstationernas tankar kan sedan ångorna föras till någon av de återvinningsanläggningar som redan finns.

I staterna Washington och Kalifornien finns lag om återföring av bensinångor i samband med tankning av bilar. Motsvarande lagstiftning bör införas i vårt land.

Miljöskyddsförsäkring och miljöfond

Vid flera av de miljöskandalerna som avslöjats på senare tid har det visat sig mycket svårt för de drabbade att få ekonomisk ersättning. Därför vill kds införa en lagstiftning som ålägger alla som bedriver miljöfarlig verksamhet att teckna en miljöskyddsförsäkring som skyddar tredje man på samma sätt som bilar måste hållas trafikförsäkrade. Kds menar att dessa miljöskyddsförsäkringar bäst administreras av försäkringsbolagen, som på vanligt sätt bedömer riskerna och sätter premien därefter.

När många miljöbrott uppdragas är de ansvariga inte sällan svåra eller omöjliga att ställa inför rätta. De kan ha lämnat landet eller gått i konkurs. Detta hände t. ex. i fallet BT-Kemi i Teckomatorp, där ledningen förde över bolagets tillgångar till det danska moderbolaget och satte BT-Kemi i Teckomatorp i konkurs. Därför vill kds att en miljöfond skall byggas upp i statens regi för att kunna bekosta sanering efter miljökatastrofer där någon ansvarig inte längre finns tillgänglig eller inte har de nödvändiga ekonomiska resurserna. De industrier som bedriver miljö- och hälsofarlig verksamhet skall bygga upp fonden till en nivå på 100 milj. kr.

Miljölagstiftning

Miljöbrott är en synnerligen osympatisk form av ekonomisk brottslighet, som kan ge skadeverkningar generationer framöver från tidpunkten för brottet. Till beivrande av miljöbrott behövs en lagstiftning som avskräcker presumtiva miljöbrottslingar. Landets åklagare måste därvid få tillgång till lagar som möjliggör fällande domar utan uppenbart orimliga krav på bevisföring.

”Mildare” miljöbrott faller för närvarande under miljöskyddslagen och grövre miljöbrott under brottsbalkens 13 kap. 8 §.

Preskriptionstiden för brott mot miljöskyddslagen är numera fem år. Detta är en alltför kort preskriptionstid då det ofta kan förflyta mer än fem år från tidpunkten för ett miljöbrott till dess det upptäcks. Det tog t. ex. mer än fem år innan de nedgrävda gifttunnorna i Teckomatorp upptäcktes.

Mot denna bakgrund vill kds att preskriptionstiden för brott mot miljöskyddslagen förlängs till 20 år – inte minst med tanke på att många miljögifter är cancerframkallande och det kan ta 15–20 år från exponeringstillfället innan cancer uppträder.

Om man gör en vårdslös omkörning i trafiken är man straffansvarig även om det inte händer något. Kör man bil berusad är man också straffansvarig oberoende av om man orsakar en olycka eller inte.

Gräver man ned tusentals gifttunnor i Teckomatorp och förorenar teckomatorpsbornas inandningsluft med skadliga ämnen går man däremot fri från fällande dom. Detta emedan det för en fällande dom enligt brottsbalkens paragrafer (vårdslöshet med gift, resp. miljöbrott) krävs att allmän fara och konkret fara styrks.

Detta är ofta en omöjlighet på grund av att många miljögifter har smygande effekter – cancer, allergier, genetiska skador etc. – som visar sig först oerhört lång tid efter det att sådana gifter släppts ut i miljön.

Kds vill därför att miljöbrott i brottsbalkens mening bevisföringsmässigt skall jämföras med vårdslöshet i trafiken och/eller rattfylleri.

För en fällande dom för miljöbrott skall räcka att åklagaren styrker att en icke tillåten förorening av miljön begåtts. Vad som är tillåtet i miljön är angivet i miljöskyddslagens tillåtlighetsregler.

Rättshjälpen för enskilda i miljömål har urholkats ytterligare under den gångna mandatperioden 1982–1985. Kds anser att den enskildes rättssäkerhet på miljöområdet kraftigt måste förstärkas. Rättshjälpen skall täcka miljöoffrens skäliga kostnader, även för tekniska utredningar och annan experthjälp. Samma sak gäller personer som drabbats av yrkesskada eller läkemedelsskada.

Produktkontrollen

Enligt lagen om kemiska produkter åligger det fr. o. m. den 1 januari 1986 tillverkaren/importören att inför kemikalieinspektionen bevisa att en vara är ofarlig för att den skall få marknadsföras.

Den toxikologiska dokumentationen som ligger till grund för registrering av bekämpningsmedel och andra kemiska preparat hos kemikalieinspektionen härstammar vanligtvis från kommersiella testlaboratorier. Det har under senare år avslöjats att flera av dessa laboratorier fuskat med testerna. Djur som fått cancer av vissa preparat har bytts ut mot friska djur, analysprotokoll har förfalskats m. m. Först när från statsmakten fristående miljöorganisationer påpekat dessa missförhållanden har den tidigare produktkontrollnämnden ingripit och stoppat preparat som registrerats på basis av förfalskade undersökningsresultat.

Med tanke på detta bör den toxikologiska dokumentation som ligger till

grund för registrering av bekämpningsmedel och andra miljöfarliga varor vara tillgänglig för allmänheten. Nu saknar allmänheten och miljöorganisationer möjlighet att göra egna bedömningar eftersom de inte har tillgång till uppgifterna då de är sekretessbelagda.

Efter fyra år bör den nya kemikalieinspektionens verksamhet utvärderas. Mycket talar för att ett självständigt produktregister som är mera tillgängligt bör återinföras. I ett sådant sammanhang bör även sekretessreglerna och verksamhetsformerna ses över.

Tillräckliga resurser till miljötillsynen

Den tillsyn över miljön som utövas av naturvårdsenheter lider av svår resursbrist. Samtidigt växer arbetsbelastningen på länsstyrelsernas naturvårdsenheter snabbt. Många länsstyrelser har inte ens personalresurser för att kunna sammanställa sina ofta alarmerande uppgifter och göra dem tillgängliga för beslutsfattarna.

Det är dålig ekonomi att skära ned naturvårdsverkets och länsstyrelsernas möjligheter att fullgöra de uppgifter riksdagen ålagt dem. Miljötillsynen måste få alla de resurser som behövs för en effektiv tillsyn och undantas från schablonmässiga besparingsprinciper.

Enligt kds mening bör länsstyrelsernas resurser förstärkas med i snitt tre handläggare per länsstyrelse. Förutom den ovan nämnda rådgivningen i kalkningsärenden behövs resurser för handlingsprogram mot försurningen och i övrigt tillsyn och rådgivning till företag och kommuner för att få till stånd en bättre miljö.

Bevara de orörda älvarna

De outbyggda Norrlandsälvarna är en oersättlig miljöresurs som måste bevaras. Vattenkraftsutbyggnaden måste i stort sett vara ett avslutat kapitel när 66 TWh-effekt har uppnåtts. Kärnkraftsavvecklingen används av intressenter för mer vattenkraftsutbyggnad som argument för att exploatera Piteå och/eller Kalix älv. Torne älv har sällan debatterats eftersom den delvis är en gränsälv. Av de större älvarna återstår också Vindelälven. Mycket talar för att trycket för en utbyggnad av någon eller några av dessa älvar kommer att öka ju närmare år 2010 vi kommer. Därför bör Kalixälven redan nu klassas som nationalälv, eftersom den har flera unika kvaliteter. Den rinner upp i Kebnekajse och Sjaunja och ingår i ett unikt vattensystem som utgörs av Kalix, Kaitum, Tarendö och Torne älvar.

Havsmiljön

I havet kan man spåra långtgående förändringar på grund av den mänskliga aktiviteten. Minskningen av gråsäl i Östersjön från flera hundra tusen i början av 1900-talet till endast några tusen i dag är ett exempel på vad aktiviteten med persistenta gifter kan betyda. Andra djurarter som drabbats hårt är havsörn, tumlare och utter. Samtliga dessa djur lever av fisk. Till tidigare kända problem har under 1980-talet uppträtt massdöd av vissa

bottenlevande djur. Här är det fråga om en tidvis allvarlig syrebrist som anses bero på övergödning av vattnen. Denna övergödning är främst ett resultat av växtnärläckage från jordbruket. Detta kan man komma till rätta med genom en ändrad inriktning av jordbruket. Detta behandlas närmare i kds livsmedels- och jordbrukspolitiska motion.

Föroreningen av både Östersjön och Västerhavet beror inte enbart på Sverige. Tillförseln från atmosfären kan ha en mycket stor betydelse. Det är då en internationell fråga. För att komma till rätta med detta krävs en ordentlig dokumentation av vad som sker. Detta bör ske genom långa serier av provtagningar på samma platser. I detta avseende är Sverige klart sämre än flera andra Östersjöstater som Finland och Danmark. Medel bör därför anslås för flera sådana undersökningar inte minst med tanke på våra långa kuster.

Avveckla kärnkraften

Folkomröstningens (1980) och riksdagens beslut att avveckla kärnkraften måste fullföljas. En avvecklingsplan i syfte att avveckla kärnkraften till år 2010 skall därför snarast utarbetas.

Sveriges energipolitik skall i större utsträckning baseras på inhemska och förnyelsebara energikällor. Kds syn på energipolitiken utvecklas i en separat motion.

Hälso- och sjukvård

En stor del av våra sjukdomar är miljöbetingade. Sjukdomar i cirkulationsorgan beror t. ex. i stor utsträckning på för stort intag av olämpliga fetter. Lungcancer beror i huvudsak på rökning och andra luftföroreningar. Rent generellt anses 80–90% av alla cancerfall vara miljöbetingade eller livsstilsbetingade. Miljöbetingade sjukdomar måste bekämpas genom miljöåtgärder – förbud för cancerframkallande ämnen, ändrad kost osv. Vad gäller behandling av uppkomna sjukdomar vill kds att sjukvården i större utsträckning skall inriktas på s. k. biologiska/ekologiska läkemetoder. Hit hör givetvis stimulering av kroppens egna läkekrafter genom kostomläggning och tillförsel av olika spårämnen, vitaminer och mineraler.

I dag satsar samhället ytterst begränsade forskningsmedel på den biologiskt inriktade sjukvården. Enligt kds uppfattning bör i framtiden de medicinska forskningsresurserna i större utsträckning inriktas på biologiska behandlingsmetoder. Ansträngningar och resurser bör i vida högre grad inriktas på hälsovård/friskvård. På utbildningssidan är det likaså angeläget att sjukvårdspersonalen utbildas i s. k. biologisk medicin. Hälsoörelsens samlade kunskaper skall speciellt beaktas inom morgondagens sjukvård. De behandlingsmetoder som tillämpas vid landets hälsohem har mycket att bidra med för att utveckla svensk hälso- och sjukvård.

Med stöd av det anförda hemställs

1. att riksdagen begär att regeringen låter utarbeta ett handlingsprogram mot försurningen i enlighet med motionen så att

a) svavelutsläppen reduceras med 80–90 % fram till år 1990.

b) utsläppen av kvävedioxider reduceras fram till år 1993 med hälften av 1985 års nivå.

c) gränsvärdena för svavelinnehållet i tjock eldningsolja, som nu är 1 %, reduceras till 0,3 % och i tunn eldningsolja och dieselbrännolja, som nu är 0,3 %, reduceras till 0,15 %.

2. att riksdagen hos regeringen begär att kraftigare påtryckningar skall utövas på Storbritannien för att ytterligare minska svavelutsläppen.

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett förbud för kemiska bekämpningsmedel i privata trädgårdar, parker och på kommunal mark som utnyttjas av allmänheten.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att analysresurserna för analys av dioxin förstärks.

5. att riksdagen hos regeringen begär att naturvårdsverket fastställer juridiskt bindande gränsvärden för utsläpp av dioxiner i enlighet med motionen.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts om hastighetsbegränsningar.¹⁾

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag till restriktivare lag om förbränning av spilloljor samt en lag om återföring av bensinångorna vid försäljning av bensen.

[att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om obligatorisk miljöskyddsförsäkring för alla som bedriver miljöfarlig verksamhet.²⁾

[att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om miljöfond för sanering efter miljökatastrofer där ansvarig inte längre finns eller saknar ekonomiska resurser.²⁾

7. att riksdagen hos regeringen begär en förlängning av preskriptionstiden för brott mot miljöskyddslagen från nuvarande fem år till tjugo år samt förändring av bevisföringsreglerna vid miljömål i enlighet med vad som i motionen anförts.

8. att riksdagen hos regeringen begär förslag till skärpning av miljöskyddslagen om brottsbalkens 13 kap. 8 § i enlighet med vad som anförts i motionen.

[att riksdagen begär att regeringen återställer rättshjälpen för enskilda miljömål.³⁾

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om utvärdering av kemikalieinspektionens verksamhet och tillgängligheten för produktregisteruppgifter.

10. att riksdagen beslutar förklara Kaliälven med dess källvatten och billöden som nationalälv, med ett skydd motsvarande nationalparkers.

11. att riksdagen beslutar öka anslaget för åtgärder mot försurningen för budgetåret 1987/88 med 87 milj. kr. till 250 milj. kr..

Mot. 1986/87
Jo802

12. att riksdagen beslutar öka anslaget till övervakning av miljöförändringar m. m. för budgetåret 1987/88 och anvisa ett anslag av 42 milj. kr..

{att riksdagen beslutar förstärka anslaget till länsstyrelsernas naturvårdsenhet med 30 milj. kr. för budgetåret 1987/88.⁴}

13. att riksdagen hos regeringen begär förslag till principer om ekonomiskt samarbete för att stoppa gränsöverskridande luftföroreningar vid utländsk källa i enlighet med vad som anförts i motionen samt att besluta att anslå 200 milj. kr. för ändamålet.

Stockholm den 20 januari 1987

Alf Svensson (c)

¹ 1986/87: T421.

² 1986/87: L612.

³ 1986/87: Ju718.

⁴ 1986/87: Bo312.

